

na srednjih šolah in na učiteljskih, volijo v skupini B. Tudi učitelji na posebnih zavodih za gluho-slepce, za zanemarljivo ali slabo nadarjeno dečo, volijo v skupini B, dokler je šola podrejena nadzorstvu višjega šolskega sveta.

Glasuje se samo z uradnimi glasovnicami, ki jih izda ter s svojim uradnim pečatom opremi oddelek za prosveto in vere pri pokrajinski upravi za Slovenijo. Glasovnice imajo za vsako skupino različno barvo ter nosijo tekoče številke.

V smislu člena 7. razpisnem volitve ter odredbam, da sprejemajo ravnateljstva srednjih šol, učiteljskih in meščanskih šol in vodstva ljudskih šol glasovnice do dvanaestih opoldne dne 22. januarja 1923.

Ob dvanaestih opoldne je volitev zaključena.

Ravnateljstva in šolska vodstva pa morajo volilne imenike in glasovnice tako odposlati volilnim odborom na oddelku za prosveto in vere pri pokrajinski upravi za Slovenijo v Ljubljani, da dosepejo najkasneje do dvanaestih opoldne dne 30. januarja 1923.

Učitelji ki začasno službujejo pri oddelku za prosveto in vere, na višjem šolskem svetu, pri knjigovodstvu deželne vlade, okrajnih šolskih svetih ali drugih javnih uradih in v interesu države delujočih korporacijah, nadalje učitelji, ki so na dopustu zaradi študij, izročijo glasovnice osebno ali jih pošljejo po pošti pristojnemu volilnemu odboru do dvanaestih opoldne dne 31. januarja 1923.

Da smejo izvrševati svojo volilno pravico, morajo naznaniti imena in naslove, oddelku za prosveto in vere, ki jim pošlje glasovnice.

Ob dvanaestih opoldne dne 30. januarja 1923 je sprejemanje glasovnic, predloženih po ravnateljih in šolskih vodstvih in oddanih naravnost po učiteljih, popolnoma zaključeno.

Ravnateljstva, šolska vodstva in posamezni učitelji, ki oddajo svoj glas v smislu ravnokar navedenih določil, morajo poslati volilne imenike in glasovnice priporočeno s povratnim receptom:

1. Oddelku za prosveto in vere v Ljubljani, Bleiweisova cesta, vladna palača, II. nadstropje (volilni odbor za višji šolski svet, skupina A),

ali

2. Oddelku za prosveto in vere v Ljubljani, Bleiweisova cesta, vladna palača, II. nadstropje (Volilni odbor za višji šolski svet, skupina B).

Člani volilnega odbora za skupino A so gospodje:

1. dr. Janko Bezjak, višji šolski nadzornik;

2. dr. Ivan Karlin, okrajni glavar;

3. profesor Ferdinand Marolt, glavni učitelj na državnem moškem učiteljskem v Ljubljani;

4. Josip Osana, prof. na II. državni gimnaziji v Ljubljani.

Člani volilnega odbora za skupino B so gospodje:

1. Engelbert Gangl, višji šolski nadzornik;

2. dr. Ivan Karlin, okrajni glavar;

3. Julij Slapšak, vodja ljudske šole;

4. Franc Škulj, učitelj na IV. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani.

Vse druge odredbe, ki so potrebne za pripravo volitev, izda ravnateljstvom

srednjih šol in učiteljskih in okrajnim šolskim svetom predsedstvo višjega šolskega sveta v Ljubljani, ki tudi pošlje potrebno število uradnih glasovnic.

V Ljubljani, dne 3. jan. 1923.

Pokrajnska uprava za Slovenijo, oddelek za prosveto in vere.

Pokrajnski namestnik:
Ivan Hribar s. r.

Pravilnik o postopku pri upokojanju nastavnikov in uradnikov ministrstva za prosveto po členu 95. zakona o glavni kontroli z dne 30. maja 1922.*

Na podstavi člena 95. zakona o glavni kontroli z dne 30. maja 1922. »Službene Novine« št. 125 z dne 10. junija 1922. predpisujem po svoji odločbi S. N. br. 13.194 z dne 7. septembra, po pristanku gospoda ministra za finance D. R. br. 126.888 z dne 7. septembra 1922 in na predlog odredene strokovne komisije za reguliranje upokojanja nastopno:

Člen 1.

Kdor prosi za upokožitev, mora predložiti ministrstvu za prosveto prošnjo z vsemi listinami o svojem službovanju, na katerih podstavi prosi za upokožitev. Vse listine mora predložiti v izvirniku in še v dveh vernih prepisih brez taks.

Člen 2.

Finančni referent dotičnega oddelka pri ministrstvu za prosveto vroči prošnjo z vsemi prilogi vred statističnemu odseku ministrstva za prosveto, da primerja listine s prošilčevim službenim listom, ugotovi netočne navedbe ter jih uradoma popravi, zahteva nove potrebne listine in overi, ko vse te podatke pregleda in potrdi, prepise listin ter vrne izvirnike prošilcu, potem pa izdela na podstavi dokumentiranih podatkov prebise vseh listin, priloživi rešitev o prošilčevi upokožitvi za podpis ministra za prosveto ali njegovega pooblaščenega organa.

Izvirnik rešitve se priloži k aktom za glavno kontrolo in na njeni podstavi se izda razpis za prošilčevo razrešitev od aktivne službe in potrdilo za prošilca: o priznanih službenih letih, vstevnih za pokojnino, o poslednji plači, o vsoti pokojnine, ki mu pripada, in o dnevu razrešitve od aktivne službe po členu 117., odnosno 119. To potrdilo mora kot pristojen podpisati minister za prosveto ali njegov pooblaščen organ ter ga izdati prošilcu: s prepisom tega potrdila pa se mora obvestiti glavna kontrola po šabloni glavne kontrole.

Člen 3.

Prepisi vseh listin v enem izvodu se položijo v arhiv statističnega odseka, njih drugi izvod s prošnjo za upokožitev, s prepisom rešitve o prošilčevi upokožitvi, s prepisom potrdila o priznanih službenih

* Razglašen v »Službenih Novinah kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« št. 257, izdanih dne 16. novembra 1922.

** Uradni list pod št. 248 in št. 112.

letih, vstevnih za njegovo pokojnino, o poslednji plači, o vsoti pokojnine, ki mu pripada, in o dnevu razrešitve od aktivne službe, pa se vroči računovodstvu ministrstva za prosveto, da iznova vse izračuna na podstavi podatkov iz statističnega odseka in listin ter sestavi pokojninsko listo (razpredelnico).

Ko računovodstvo vse to izvrši, vroči vse akte glavni kontroli v pregled.

Člen 4.

Glavna kontrola pregleda na podstavi člena 95. svojega zakona vse akte ter poda svoje pripombe, če jih je kaj; če jih ni, vrne s to pripombo akte ministru za prosveto, finančni referent dotičnega oddelka v ministrstvu za prosveto pa izdela na podstavi vsega naloga za ministra za finance (za generalno direkcijo državnega računovodstva) s prošnjo, naj se otvori kredit in prične izplačevanje pokojnine. Ta dopis podpiše minister za prosveto, odnosno njegov pooblaščen organ, kot nakazovalec prve stopnje, dopisu pa se prilože vsi akti, ki ostanejo potem v arhivu ministrstva za finance.

Ta pravilnik naj se razglaši v »Službenih Novinah« ter z razpisom priobči vsem pokrajinskim upravam v kraljevini, nadalje direktorjem, oblastnim inšpektorjem, šolskim nadzornikom in upraviteljem vseh šol v Srbiji, Črni gori in Vojvodini.

V Beogradu, dne 6. nov. 1922.

Minister za prosveto: Sv. Prbičević s. r.

Vestnik meščanskih šol.

—c Doklade za učiteljstvo meščanskih šol? Listi so prinesli poročilo, da je finančni minister dovolil 9 milijonov kron za draginjske doklade učiteljstva meščanskih šol v Sloveniji. Da ne bo nesporazumljenja, da je to kakšna nova doklada za učiteljstvo meščanskih šol, naj služi sledeče pojasnilo: Državni proračun izdatkov za prosveto v Sloveniji je pomanjkljiv in dovoljeni krediti za razne postojanke nezadostni. Tako znaša dovoljeni kredit za draginjske doklade učiteljstva meščanskih šol v Sloveniji 738.139.50 Din, faktična potreba pa 1.628.630 Din. Dovoljeni kredit bi bil v januarju izčrpan in brez povečanja tega kredita učiteljstvo meščanskih šol ne bi dobilo draginjskih dokladov za celi mesec januar, temveč samo do tistega dneva, do katerega zadostuje kredit. Zato se morajo ti krediti s posebnimi odloki finančnega ministra povečati. To se je zgodilo novembra za ljubljansko gledališče (1 milijon kron), koncem decembra pa za meščanske šole in še enkrat za gledališče (skupaj 9 milijonov kron). Isto se bo moralo ponavljati v bodočih mesecih za druge šole. To torej niso nove doklade, ampak navadne draginjske doklade, kakor jih imajo vsi državni uslužbenci. Izplačilo teh dokladov učiteljstvu meščanskih šol se je omogočilo s povečanjem tozadavnega kredita.

Iz Jugoslavije.

— Kljub izjavi tov. L. Jelenca na seji širjega sosveta v zadevi zastopstva ravnatelja Humeka na zadnji seji višjega šolskega sveta se namenoma zlobno vzdržuje neresnična trditve in se razširjajo celo vesti, da je naš list poročal neresni-

co. Izjavljamo, da bomo proti zlobnim razširjevalcem teh vesti nastopili z največjo brezobzirnostjo in bomo razširjevalce lažljivih vesti postavili pred javnost. Apeliramo na kolegialnost ravnatelja Humeka in ga pozivamo, da sam izjavi in napravi konec razširjenju teh neresničnih vesti in operiranju s takimi podlimi sredstvi.

— Vse one, ki v.d.j.o v našem donatisku članka »Poziv inteligenci« iz »Kmetijskega lista« kak političen akt, moramo potolažiti in jim pomiriti nepotrebne skrbi. Stojimo slei kakor prej dosledno na stališču zasledovanja svojega zgolj kulturno-prosvetnega programa in zato smo ponatisnili tudi ta članek le zaradi orientacije v narodno-prosvetnem delu ter izključno zaradi tega članka. — Enako moramo izjaviti, da donatisk članka »Dajte nam kmetijsko naobrazbenega učiteljstva ni naperjen proti nikaki osebi in smo bili daleč odstranjeni od tega pri donatisku. Vemo, da vrše tozadevno sedanje učne osebe na učiteljskem v polni meri svojo dolžnost v smislu predpisov in po sedanjih predpisih pouka in ustroju učiteljskega. Stojimo zgolj na principelnem stališču reforme učiteljske, pri čemer seveda tudi ni izzet pouk v narodno-gospodarski smeri, zaradi česar je bil za nas članek aktualen ter vidimo v njem zatorej le kritiko sistema in ne oseb.

— Novi predpisi za upokožitev. V današnji številki prinašamo novo odredbo glede predpisov za sestavo prošnji in postopanja glede upokožitve. — Predpisi so zelo, zelo birokratični in bodo sigurno velika cokolja pri upokožitvah, zato jih ne moremo pozdravljati.

— Ker mnogi ne vedo, kam je pošiljati obveznice 7% drž. posojila kot darilo »Učiteljskemu konviktu«, sporočamo, da zadošča naslov: »Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta« v Ljubljani, Učiteljska tiskarna.

— Nov projekt zakona za ljudske šole. Listi poročajo sledečo vest, o katere istinitosti pa še do danes mi nimamo poročila: Ministrstvo prosvete je po poročilih beografskih listov imenovalo posebno komisijo, ki ima nalogo, da izdela nov osnutek zakona za ljudske šole.

— Poziv tovarišicam! Društvo slov. učiteljic v Ljubljani se je zavezalo prispevati za »Dečji dom« 10.000 K, da slovenske učiteljice ne zaostanejo za drugimi darovalci in se oddolže, da po svojih skromnih močeh pripomorejo k uresničenju te prepotrebne ustanove. Ker pa društvena blagajna ne premore take vsote, (članice je malo, članarina nizka) se je na zadnjem občnem zboru sklenilo nabirati razne predmete, predvsem ročna dela in jih potem razprodati. Treba je seveda vzajemnega sodelovanja vseh tovarišic, da zberemo omenjeno vsoto. Ako daruje vsaka vsaj en predmet, še tako skromen in neznamen, ki jih morda leži doma nerabljen, mogoče jih ima več takih — vse je dobrodošlo. Lahko nabira darove tudi drugje — ali jih izdelajo šolski otroci, ki pod spretnim vodstvom marsikaj zmorejo. Samo dobre volje je treba in šlo bo! — Razprodaja se bo vršila 1. v velikonočnih počitnicah — 2. ob sklepu šol. leta. Naj se torej blagovolijo vpoštevati ta dva roka pri pošiljanju prispevkov, ki se tudi lahko osebno oddajo. Naslov: Gdčna. Marija Meško, učiteljica žen. roč. del na I. mestni dekl. meščanski šoli v Ljubljani.

Principi metodike dela:

1. Delo bodi uravnano po začetni zavesti učenčevi; njegov duh se mora najprej zamisliti v predmet pouka, da ga prisvoji popolnoma, jasno in trajno, a potem mora stremeti za vstvarjanjem svestnih pojavov pod vplivom tega novega faktorja.

2. Učenec mora za časa pouka živeti od občutkov, (osjećajev) čustev, teženj, sklepov, izvrševanja sklepov (smotrenih predstav), koje so v zvezi s predmetom pouka, ker je to pogoj, da njegov duh stvari in trajno obdrži dotični predmet (obrazovani element). Zato mora najti učitelj oni del otrokovega iskustva, potrebo, željo, na podlagi katere pouk razvije svoje delo, da prenese predmet v sfero učenčevih interesov, a potem vse uravnava tako, da skuša učenec sam vse opaziti, da išče misel, pomoč, kretnjo roke, smisel pojasnjevanja, in ko vse zbere, tedaj začuti potrebo, da stvori svojo sodbo na podlagi novih doživljajev in pojavov.

3. Učitelj mora paziti na razvoj posameznih dejanj, navad in svojstev, ki so del človeške izobrazbe, da more tako oceniti stopnjo relativne dovršenosti v posameznem učencu. Posebno se mora pri tem paziti na stopnjo razvoja sledečih duševnih zmožnosti: pozornosti, domiselnosti, spomina, pravilnega gibanja rok, vstvarjanja analitičnih in sintetičnih sodb in sklepov, razuma domiselnosti, pozorovanje svoje zavesti, tuje, družabne, originalne asocijacije in

vstvarjanja. Metodika posameznega predmeta mora na to navajati, a pouk in pomoč učencu pri samostojnem delu daje priložnost za to delo. (To točko je pisatelj že obširneje obdelal takoj na 2. strani knjige, kjer govori o razvoju in vpoštevjanju duševnih zmožnosti.)

4. Učitelj mora vedno paziti na stanje cellega razreda in na posameznika v vsakem času pouka: čilost, zanimanje, razpoloženje; utrujenost, nerazpoloženje. (Odmor, razvedrilo, itd.)

Posebnost »Metodike« je tudi način polaganja izpitov. Glavni letni izpit je delo samo, katero naj odloči, ali je učenec sposoben za nadaljnje delo. Izpit se vrši kot delo, ne kot reprodukcija znanja. Uveriti mora učenca, da napreduje v svojem delu. Koncem vsakega šolskega odseka mora izpit ugotoviti za katero vrsto pouka je učenec sposoben. Izpit se nadalje uravnava tako, da dela učenec sam na nepoznanem gradivu in samostojno, v kolikor se je izvežbal na dosedanjem gradivu. (N. pr., določiti razliko med dvema rastlinama po stopnji sličnosti; najti po primerjavi gramatikalno pravilo.)

Novost za sedanjí šolski sistem pri nas in v Srednji Evropi sploh nam prikazuje tudi šolska organizacija. Pouk naj si navzame značaj igre. Izbrano gradivo, način in mera bivanja v šoli ter metoda morejo dati pouku značaj igre. Prva stopnja igranja traja približno do 10. leta in jo dete preživlja nekako podzavedno, brez kake zunanje kontrole. Pri tem se predvsem razvijajo telesni organi, pa tudi domiselnost,

mišljenje, presojanje. Druga stopnja igre pa traja nekako do 12.—14. leta in ji postanejo glavni predmet zunanji objekti in pojavi. Igra pospešuje na prvi stopnji zlasti zmožnost pri delu, druga stopnja pa posreduje mnogo za pridelovanje konkretnega znanja. Otrok uplete med domače igranje ono, kar se je naučil v šoli. Domače vaje pa se ne smejo pretvoriti v prisilno ali nagrajeno delo. Vsi predmeti se ne pretvorijo enako uspešno v igro, n. pr. tuji jeziki. — Predmeti igranja v prvem »odseku« pouka ne izhajajo iz neposrednega iskustva; zato se imenujejo analitični pouk, ker samo analizira iskustvo in kar najde gotovega, na tem vežba telesno delo čustva (osjećanje) in ostalo duševno delo.

Vsa snov se mora koncentrirati po posameznih izobrazilnih elementih (elementata obrazovanosti), a ti morajo biti med seboj skladni in izbrani iz vseh panog pouka.

V šoli dela (delavni šoli) dela učenec hote, ker mu je ucepljena zavest, da to potrebuje za življenje, v šoli »učenja« radi ocene. (Že navajal parkrat.) Nato omenja šolo za poljedelsko mladino, (traja 3—4 leta), šolo za mehanične duševne delavce, to je srednja ali takozv. meščanska šola. Strokovno izobrazbo, strokovne šole ali tečaje.

Vsak predmet mora priti vsak dan na vrsto, tudi mehanične vaje so potrebne.

K organizaciji šole spada še vprašanje šol za žensko mladino. Socialni interesi in bodočnost naroda zahtevajo, da šola razvija deklarirano harmonično moč, sposobnost, sploh vsa duševna in telesna svojstva, kakor to zahteva njen naravni poklic: materinstvo.

Disciplina v šoli naj vzdržuje samo igro in delo ter zrela in razborita uvidevnost vseh učencev in učiteljeva avtoriteta. Rušijo disciplino predolgo in prenaporno delo, množina učencev, tesni prostori in druge neudobnosti; dalje nasilnost učiteljeva in vsi predpisi, ki omejujejo svobodo samo zaradi vnanjega, formalnega šablonskega reda. Učitelj in organizacija učencev varujejo disciplino in določajo kazni, ki pa ne smejo biti take, da izzovejo odpor, temveč uvidevnost in poboljšanje. — Tudi šolski prostori se morajo prilagoditi načinu pouka, oziroma dela, tako da se pouk vrši nekako v oddelkih in je nerazdeljen.

Glavna vsebina knjige je metodika posameznih predmetov, ki jih razvrsti pisatelj sledeče: jezikoslovje, zgodovina, zemljepis, tuji jeziki, biologija, kemija, mineralogija in geologija, fizika, računstvo, geometrija, risanje, ročno delo, početni stvarni pouk, nauk o človeku, čitanje in pisanje, gimnastika, petje.

Pri vseh predmetih najprej zgovinski pregled razvoja dotičnega predmeta ter prehaja nato k analizi predmeta v osnovni, nižji srednji in meščanski šoli; našteva učne pripomočke, za-